คู่มือป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน
(CONFLICT OF INTERESTS)

เทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น
อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

คำนำ

ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน ถือเป็นการคอร์รัปชันประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนบุคคลโดยการละเมิดกฎหมายและจริยธรรม เมื่อผลประโยชน์ส่วนตน การรับสินบน หรือของขวัญต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องส่งผลให้มีการใช้อำนาจไปแทรกแซงการใช้ดุลพินิจในกระบวนการตัดสินใจ ทำให้ละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ขาดความเป็นอิสระ ความเป็นกลาง และความเป็นธรรม ส่งผลกระทบต่อประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับซึ่งเป็นผลประโยชน์หลักของหน่วยงานต้องเสียหาย การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้แก่ การใช้มาตรการทางกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ดังนั้น ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ในสังกัดเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น จึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันและประโยชน์ทับซ้อน เพื่อให้รู้เท่าทันและไม่ตกเป็นเครื่องมือให้บุคคลอื่นแสวงหาผลประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ของตน

ดังนั้น เพื่อช่วยป้องกันมิให้เกิดปัญหาการมีผลประโยชน์ทับซ้อน การรับสินบน และการใช้ดุลยพินิจ เทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่นจึงได้จัดทำคู่มือป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ฉบับนี้ขึ้น เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องและผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบ และนำมายึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรให้เป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะนำพาหน่วยงานไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติต่อไป

สำนักปลัดเทศบาล
เทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

สารบัญ

บทที่ ๑ ความหมายผลประโยชน์ทับซ้อน ๑

บทที่ ๒ กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ๖

บทที่ ๓ การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับ “ผลประโยชน์ทับซ้อน” ๑๒

บทที่ ๔ แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกัน “ผลประโยชน์ทับซ้อน” ๑๖

บทที่ ๕ กรณีตัวอย่าง โอกาสที่จะเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ๒๑

ภาคผนวก

- คำสั่งเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น ที่ ๓๙๔/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรการผลประโยชน์ทับซ้อน การรับสินบน และการใช้ดุลยพินิจ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

- ประกาศเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น เรื่อง นโยบายไม่รับของขวัญ (No Gift Policy) ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

- ประกาศเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น เรื่อง มาตรการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน การรับสินบน และการใช้ดุลยพินิจ ลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

บทที่ ๑
ความหมายผลประโยชน์ทับซ้อน

.....

ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interests)ฃ

ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ขัดกัน หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติหน้าที่ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้องเป็นหลัก ซึ่งถือเป็นความผิดเชิงจริยธรรมและเป็นความผิดขั้นแรกที่นำไปสู่การทุจริต

ผลประโยชน์ส่วนตัว (Private Interest) เป็นผลตอบแทนที่บุคคลได้รับโดยเห็นว่า มีคุณค่าที่จะสนองตอบความต้องการของตนเองหรือของกลุ่มที่ตนเองเกี่ยวข้อง ผลประโยชน์เป็นสิ่งจูงใจให้คนเรามีพฤติกรรมต่างๆที่สนองความต้องการทั้งหลาย ผลประโยชน์ส่วนตนมี ๒ ประเภท คือ ที่เกี่ยวกับเงิน (pecuniary) และไม่เกี่ยวกับเงิน (non-pecuniary)

๑. ผลประโยชน์ส่วนตนที่เกี่ยวกับเงิน ไม่ได้เกี่ยวกับการได้มาซึ่งเงินทองเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวกับการเพิ่มพูน ประโยชน์หรือปกป้องการสูญเสียของสิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น ที่ดิน หุ้น ตำแหน่งในบริษัทที่รับงานจากหน่วยงาน รวมถึง การได้มาซึ่งผลประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปตัวเงิน เช่น สัมปทาน ส่วนลดของขวัญ หรือของที่แสดงน้ำใจไมตรีอื่นๆ

๒. ผลประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับเงิน เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว หรือกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น สถาบันการศึกษา สมาคม ลัทธิแนวคิด มักอยู่ในรูปความลำเอียง/อคติ/เลือกที่รักมักที่ชัง และ มีข้อสังเกตว่าแม้แต่ความเชื่อ/ความคิดเห็นส่วนตัวก็จัดอยู่ในประเภทนี้

ผลประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) สิ่งใดก็ตามที่ให้ประโยชน์สุขแก่กลุ่มบุคคลทั้งหลายในสังคม ผลประโยชน์สาธารณะยังหมายถึง หลักประโยชน์ต่อมวลสมาชิก การระบุผลประโยชน์สาธารณะไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ในเบื้องต้น เจ้าหน้าที่ภาครัฐสามารถให้ความสำคัญอันดับต้นแก่สิ่งนี้โดย

☞ทำงานตามหน้าที่อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

☞ทำงานตามหน้าที่ตามกรอบและมาตรฐานทางจริยธรรม

☞ระบุผลประโยชน์ทับซ้อนที่ตนเองมีหรืออาจจะมีและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

☞ให้ความสำคัญอันดับต้นแก่ผลประโยชน์สาธารณะ มีความคาดหวังว่าเจ้าหน้าที่ต้องจำกัดขอบเขตที่ประโยชน์ส่วนตนจะมามีผลต่อความเป็นกลางในการทำหน้าที่

☞หลีกเลี่ยงการตัดสินใจหรือการทำหน้าที่ที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

☞หลีกเลี่ยงการกระทำ/กิจกรรมส่วนตนที่อาจทำให้คนเห็นว่าได้ประโยชน์จากข้อมูลภายใน

☞หลีกเลี่ยงการใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือทรัพยากรของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนตน

☞ป้องกันข้อครหาว่าได้รับผลประโยชน์ที่ไม่สมควรจากการใช้อำนาจหน้าที่

☞ไม่ใช้ประโยชน์จากตำแหน่งหรือข้อมูลภายในที่ได้ขณะอยู่ในตำแหน่ง ขณะที่ไปหาตำแหน่งงานใหม่

ผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการทุจริตคอรัปชัน **การคอรัปชัน คือ การทุจริตในระดับที่สูงสุด** ส่วนความขัดแย้งกันระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม (ผลประโยชน์ทับซ้อน) ถือว่าเป็นความผิดระดับต้น บางกรณียังไม่ใช่การ “คอรัปชัน” แต่เป็นพฤติการณ์อาจเป็นต้นเหตุของการคอรัปชันได้

รูปแบบผลประโยชน์ทับซ้อน แบ่งออกเป็น ๙ รูปแบบ ได้แก่

๑. การรับผลประโยชน์ต่างๆ (Accepting Benefit) คือการรับสินบน หรือรับของขวัญหรือผลประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆที่ไม่เหมาะสมและมีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น หน่วยงานราชการรับเงินบริจาคสร้างสำนักงานจากนักธุรกิจหรือบริษัทธุรกิจที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงาน การใช้งบประมาณของรัฐเพื่อจัดซื้อจัดจ้างแล้วเจ้าหน้าที่ได้รับของแถมหรือผลประโยชน์อื่นตอบแทน

๒. การทำธุรกิจกับตัวเอง (Self-dealing) หรือการเป็นคู่สัญญา (Contracts) หมายถึง สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัด เช่น การใช้ตำแหน่งหน้าที่ที่ทำให้หน่วยงานทำสัญญาซื้อสินค้าจากบริษัทของตนเองหรือจ้างบริษัทของตนเองเป็นที่ปรึกษา หรือซื้อที่ดินของตนเองในการจัดสร้างสำนักงาน

๓. การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งสาธารณะหรือหลังเกษียณ (Post-employment) หมายถึง การที่บุคลากรออกจากหน่วยงานของรัฐ และไปทำงานบริษัทเอกชน

๔. การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting) เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงานหรือองค์กรสาธารณะที่ตนสังกัด หรือการรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการโดยอาศัยตำแหน่งในราชการสร้างความน่าเชื่อถือว่าโครงการของผู้ว่าจ้างจะไม่มีปัญหาติดขัดในการพิจารณาจากหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่

๕. การรับรู้ข้อมูลภายใน (Inside information) หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะใช้ประโยชน์จากการรู้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ของตนเอง เช่น ทราบว่าจะมีการตัดถนนไปตรงไหนก็รีบไปซื้อที่ดินโดยใส่ชื่อภรรยา หรือทราบว่าจะมีการซื้อที่ดินเพื่อทำโครงการของรัฐก็รีบไปซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไรและขายให้กับรัฐ ในราคาที่สูงขึ้น

๖. การใช้ทรัพย์สินของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ของธุรกิจส่วนตัว (Using your employer’s property for private advantage) เช่น การนำเครื่องใช้สำนักงานต่างๆกลับไปใช้ที่บ้าน การนำรถยนต์ในราชการไปใช้เพื่องานส่วนตัว

๗. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง (Pork-barreling) เช่น การที่รัฐมนตรีอนุมัติโครงการของกระทรวงไปลงพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเอง หรือการใช้งบประมาณสาธารณะ เพื่อการหาเสียงเลือกตั้ง

๘. การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง (Nepotism) หรืออาจจะเรียกว่า ระบบอุปถัมภ์พิเศษ เช่น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ทำให้หน่วยงานของตนเข้าทำสัญญากับบริษัทของพี่น้องของตน

๙. การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐอื่นเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ข่มขู่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้หยุดทำการตรวจสอบบริษัทของเครือญาติของตน

จากรูปแบบประเภทต่างๆของปัญหาความขัดแย้งกันในประโยชน์ส่วนตัวและประโยชน์ส่วนรวม จะเห็นว่าโอกาสความเป็นไปได้ที่จะเกิดปัญหามีสูงมาก เพราะปัญหาดังกล่าวมีขอบเขตครอบคลุมพฤติกรรมที่เข้าข่ายความขัดแย้งอย่างกว้างขวาง

ดังนั้นกลไกหรือเครื่องมือส่วนใหญ่ที่ใช้ในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งของประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม คือ การมีหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงานของบุคคลสาธารณะ รวมถึงการมีกฎหมายที่สามารถครอบคลุมถึงการกระทำผิดเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนทุกรูปแบบ

แผนภาพรูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน

พฤติกรรมแบบใดที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. การรับผลประโยชน์ เช่น การรับของรางวัล/ความสะดวกสบาย/ความบันเทิงรูปแบบต่างๆ ส่งผลให้เอื้อโยชน์ต่อผู้ให้ของขวัญนั้น

๒. การใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อหาประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว หรือพวกพ้อง

๓. การรับงานนอก เช่น การเป็นที่ปรึกษาและการจ้างงานให้แก่ตนเอง การใช้เวลา/ทรัพย์สินของราชการในการทำงานนอกที่ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงาน

๔. การเปิดเผยข้อมูลลับของราชการเพื่อแสวงหาประโยชน์ เช่น การเปิดเผยคุณลักษณะ (Specification) ในกรณีการจัดซื้อ-จัดจ้างของหน่วยงาน

๕. การนำทรัพย์สินของราชการไปใช้ในงานหรือกิจการส่วนตัว

๖. การใช้อิทธิพลโดยตำแหน่งหน้าที่ เพื่อเรียกรับผลตอบแทนจนส่งผลให้เป็นคุณหรือโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างไม่เป็นธรรม

๗. การทำงานหลังออกจากตำแหน่ง เช่น การใช้ประโยชน์จากที่เคยปฏิบัติหน้าที่ราชการมาเรียกรับผลประโยชน์/ผลตอบแทนให้แก่ตนเองหรือพวกพ้อง

.....

บทที่ ๒
กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

.....

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑"

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

"เจ้าหน้าที่ของรัฐ" หมายความว่า ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือในรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และบุคคลหรือคณะบุคคล บรรดาซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองที่จัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐด้วย แต่ไม่รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.

"ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง" หมายความว่า

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่นนอกจาก (๑) และ (๒) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง

(๖) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา

"ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น" หมายความว่า ผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือสภาท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

หมวด ๖ การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา ๑๒๖ นอกจากเจ้าพนักงานของรัฐที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ห้ามมิให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(๒) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือ บริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๓) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือ บริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้น ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจ ของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของ เอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น

ให้นำความในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐตามวรรคหนึ่งด้วย โดยให้ถือว่าการดำเนินกิจการของคู่สมรสเป็นการดำเนินกิจการของเจ้าพนักงานของรัฐ เว้นแต่เป็นกรณี ที่คู่สมรสนั้นดำเนินการอยู่ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐจะเข้าดำรงตำแหน่ง

คู่สมรสตามวรรคสองให้หมายความรวมถึง ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เจ้าพนักงานของรัฐที่มีลักษณะตาม (๒) หรือ (๓) ต้องดำเนินการไม่ให้มีลักษณะดังกล่าว ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง

มาตรา ๑๒๗ ห้ามมิให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ดำเนินการใดตามมาตรา ๑๒๖ (๔) ภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๒๘ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดานหรือญาติที่ให้ตามประเพณีหรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุรูป

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๙ การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติในหมวดนี้ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

๒. ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อ ๔ ในประกาศนี้

“การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากบุคคลที่ให้กันในโอกาสเทศกาลหรือวันสำคัญ และ ให้หมายความรวมถึง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ในโอกาสการแสดง ความยินดี การแสดงความขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความเสียใจ หรือการให้ตามมารยาท ที่ถือปฏิบัติกันในสังคมด้วย

“ญาติ” หมายความว่า พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลุง ป้า น้า อา คู่สมรส ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส บุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม

“ประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้” หมายความว่า สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

ข้อ ๕ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็น เงินได้นอกเหนือจากการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

ข้อ ๖ เจ้าพนักงานของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใดซึ่งมิใช่ญาติที่มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท

(๒) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

ข้อ ๗ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ไม่เป็นไป ตามหลักเกณฑ์หรือมีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ ซึ่งเจ้าพนักงานของรัฐได้รับมาโดยมี ความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้น ต่อหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัด ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับสิ่งนั้นไว้ เพื่อให้ วินิจฉัยว่า มีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัด มีค าสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือ ประโยชน์อื่นใดดังกล่าว ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นแก่ผู้ให้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถ คืนให้ได้ ให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าวให้เป็นสิทธิของ หน่วยงานที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าว

ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือ กรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ และกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจถอดถอน ให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ข้อ ๘ หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ของเจ้าพนักงานของรัฐตามประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วไม่ถึงสองปีด้วย

๓. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ของขวัญ” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่กันเพื่ออัธยาศัยไมตรีและให้หมายความรวมถึง เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้เป็นรางวัลให้โดยเสน่หา หรือเพื่อการสงเคราะห์หรือให้เป็นสินน้ำใจ การให้สิทธิพิเศษซึ่งมิใช่เป็นสิทธิที่จัดไว้สำหรับบุคคล ทั่วไปในการได้รับการลดราคาทรัพย์สิน หรือการให้สิทธิพิเศษในการได้รับบริการหรือความบันเทิง ตลอดจนการออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือท่องเที่ยว ค่าที่พักค่าอาหาร หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียว และไม่ว่าจะให้เป็นบัตร ตั๋ว หรือหลักฐานอื่นใดการชำระเงินให้ล่วงหน้า หรือการคืนเงินให้ในภายหลัง

“ปกติประเพณีนิยม” หมายความว่า เทศกาลหรือวันสำคัญซึ่งอาจมีการให้ของขวัญ กัน และให้หมายความรวมถึงโอกาสในการแสดงความยินดีการแสดงความขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความเสียใจหรือการให้ความช่วยเหลือตามมารยาทที่ถือปฏิบัติกันในสังคมด้วย

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ อยู่ในกำกับดูแล ของรัฐทุกระดับทั้งในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่าข้าราชการ พนักงานและลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

“ผู้บังคับบัญชา” ให้หมายความรวมถึง ผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าหน่วยงาน ที่แบ่งเป็นการภายในของหน่วยงานของรัฐ และผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงกว่าและได้รับมอบหมายให้มีอำนาจบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลด้วย

“บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า คู่สมรส บุตร บิดา มารดา พี่น้องร่วมบิดา มารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน

ข้อ ๔ ระเบียบนี้ไม่ใช้บังคับกับกรณีการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามทุจริต

ข้อ ๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะให้ของขวัญแก่ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัว ของผู้บังคับบัญชานอกเหนือจากกรณีปกติประเพณีนิยมที่มีการให้ของขวัญแก่กันมิได้

การให้ของขวัญตามปกติประเพณีนิยมตามวรรคหนึ่ง เจ้าหน้าที่ของรัฐจะให้ ของขวัญที่มีราคาหรือมูลค่าเกินจำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กำหนดไว้สำหรับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมิได้

เจ้าหน้าที่ของรัฐจะทำการเรี่ยไรเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดหรือใช้เงินสวัสดิการใด ๆ เพื่อมอบให้หรือจัดหาของขวัญให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัวของผู้บังคับบัญชาไม่ว่า ในกรณีใด ๆ มิได้

ข้อ ๖ ผู้บังคับบัญชาจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตน รับของขวัญจากเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้อยู่ในบังคับบัญชามิได้เว้นแต่เป็นการรับของขวัญตามข้อ ๕

ข้อ ๗ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตน รับของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ถ้ามิใช่เป็นการรับของขวัญ ตามกรณีที่กำหนดไว้ในข้อ ๘

ผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ ผู้มาติดต่องานหรือผู้ซึ่งได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ซึ่งมีคำขอให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น การขอใบรับรอง การขอให้ออกคำสั่งทางปกครอง หรือการร้องเรียน เป็นต้น

(๒) ผู้ซึ่งประกอบธุรกิจหรือมีส่วนได้เสียในธุรกิจที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการได้รับสัมปทาน เป็นต้น

(๓) ผู้ซึ่งกำลังดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่มีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ควบคุมหรือกำกับดูแล เช่น การประกอบกิจการโรงงาน หรือธุรกิจหลักทรัพย์เป็นต้น

(๔) ผู้ซึ่งอาจได้รับประโยชน์หรือผลกระทบจากการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ข้อ ๘ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตน รับของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เฉพาะกรณีการรับของขวัญ ที่ให้ตามปกติประเพณีนิยมและของขวัญนั้นมีราคาหรือมูลค่าไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดไว้สำหรับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต

ข้อ ๙ ในกรณีที่บุคคลในครอบครัวของเจ้าหน้าที่ของรัฐรับของขวัญแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบในภายหลังว่าเป็นการรับของขวัญโดยฝ่าฝืนระเบียบนี้ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดไว้สำหรับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีราคาหรือมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดไว้ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ของขวัญหรือ รับของขวัญโดยฝ่าฝืนระเบียบนี้ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้าราชการการเมือง ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นั้นประพฤติปฏิบัติไม่เป็นไปตามคุณธรรมและจริยธรรม และให้ดำเนินการตามระเบียบที่นายกรัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีว่าด้วยมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการการเมือง

(๒) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้าราชการประเภทอื่นนอกจาก (๑) หรือ พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานของรัฐวิสาหกิจให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น เป็นผู้กระทำความผิดทางวินัย และให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ดำเนินการให้มีการลงโทษทางวินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

ข้อ ๑๑ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่สอดส่อง และให้คำแนะนำ ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้แก่หน่วยงานของรัฐ ในกรณีที่มีผู้ร้องเรียนต่อสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดปฏิบัติในการให้ของขวัญหรือรับของขวัญฝ่าฝืนระเบียบนี้ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแจ้งไปยังผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติในการประหยัดแก่ประชาชนทั่วไป ในการแสดงความยินดีการแสดงความปรารถนาดี การแสดงการต้อนรับ หรือการแสดงความเสียใจในโอกาสต่าง ๆ ตามปกติประเพณีนิยม ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพยายามใช้วิธีการแสดงออก โดยใช้บัตรอวยพร การลงนามในสมุดอวยพร หรือใช้บัตรแสดงความเสียใจ แทนการให้ของขวัญ

ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ เสริมสร้างค่านิยมการแสดงความยินดีการแสดง ความปรารถนาดีการแสดงการต้อนรับ หรือการแสดงความเสียใจ ด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง แนะนำหรือกำหนดมาตรการจูงใจที่จะพัฒนาทัศนคติจิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้อยู่ในบังคับ บัญชาให้เป็นไปในแนวทางประหยัด

.....

บทที่ ๓
การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับ “ผลประโยชน์ทับซ้อน”

.....

การวิเคราะห์ความเสี่ยง

หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหาร ปัจจัยและควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจาก การปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

ประเภทของความเสี่ยง แบ่งออกเป็น ๔ ด้านดังนี้

๑. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : S) หมายถึง ความเสี่ยงเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมาย และพันธกิจในภาพรวมที่เกิดจากเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอกที่ส่งผลต่อกลยุทธ์ ที่กำหนดไว้ และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ไม่เหมาะสม รวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบาย เป้าหมายกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวการณ์แข่งขัน ทรัพยากรและสภาพแวดล้อม อันส่งผลกระทบ ต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร

๒. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk: O) เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากระบบงานภายในของ องค์กร/กระบวนการเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

๓. ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F) เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ และการเงิน เช่น การบริหารการเงินที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์การ เช่นการประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณ และการเงินดังกล่าว

๔. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk: C) เกี่ยวข้อง กับการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัยหรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

สาเหตุของการเกิดความเสี่ยง อาจเกิดจากปัจจัยหลัก ๒ ปัจจัย คือ

๑. ปัจจัยภายใน เช่น นโยบายของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ จริยธรรม คุณภาพของบุคลากร และการเปลี่ยนแปลงระบบงาน ความเชื่อถือได้ของระบบสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง การควบคุม การกำกับดูแลไม่ทั่วถึง และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นต้น

๒. ปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี หรือสภาพการแข่งขัน สภาวะแวดล้อมทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชนทับซ่อน

กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยง ที่เป็นระบบในการบริหารปัจจัยและควบคุมกระบวนการปฏิบัติงาน เพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงาน ที่อาจเกิดผลประโยชนทับซ่อน หรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชนสวนตนและผลประโยชนสวนรวมเป็นสำคัญ อันเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงอย่างใกลชิดกับการทุจริต กลาวคือ ยิ่งมีสถานการณหรือสภาวการณของการขัดกันของผลประโยชนสวนตนและผลประโยชนสวนรวมมากเทาใด ก็ยิ่งมีโอกาสกอให้เกิดหรือนำไปสู่การทุจริตมากเทานั้น

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชนสวนตน และผลประโยชนสวนรวม

๑. กำหนดเหตุการณความเสี่ยง

๒. ประเมินความเสี่ยงในประเด็นต่างๆ ตามตารางคะแนน โดยกำหนดระดับที่เหมาะสมกับประเด็นความเสี่ยงนั้นๆ ๕ ระดับ เพื่อให้ทราบถึงความรุนแรงและมีความสำคัญโดยพิจารณาจาก

๒.๑ โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง มีโอกาสที่จะเกิดมากน้อยเพียงใด

๒.๒ ผลกระทบของความเสี่ยง หากเหตุการณนั้นๆ จะกอให้เกิดความเสียหายในระดับใด

ตารางที่ ๑ เกณฑกำหนดระดับโอกาส (Likelihood) ที่จะเกิดความเสี่ยง

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	ตัวอย่าง (เหตุการณ์ความเสี่ยง)
๕	สูงมาก	การเรียกรับทรัพย์สิน สินบน หรือผลประโยชนอื่นใด - จากการเป็นที่ปรึกษาโครงการ การอนุมัติ/อนุญาตในโครงการนั้นๆ - จากการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เชน ได้รับเงิน/สิ่งของตอบแทนจากการจัดซื้อจัดจ้างจากผู้ขายหรือผู้รับจ้างรายนั้นๆ ซึ่งอาจมีความสัมพันธ์กันมากอน
๔	สูง	- การใชอำนาจ/ดุลยพินิจ ของเจาหนาที่ไม่ยุติธรรม หรือล่าชา อาทิ การใชตำแหนงหนาที่ไปแสวงหาผลประโยชนในการอนุมัติอนุญาตต่างๆ - การไม่ทราบถึงกฎหมาย ระเบียบต่างๆของเจาหนาที่ที่เกี่ยวของ
๓	ปานกลาง	การใชทรัพยสิน/เวลา ของทางราชการเพื่อผลประโยชนสวนตน การนำทรัพยสินของทางราชการไปใชสวนตัว อาทิเชน การนำรถยนต์สวนกลางไปใชสวนตัว การนำน้ำมันเชื้อเพลิงของราชการเติมรถยนต์สวนตัว การนำเวลาราชการไปใชประกอบกิจการสวนตัว หรือการใชสถานที่ราชการ เพื่อประโยชนสวนตน
๒	น้อย	การเบิกจ่ายในการจัดซื้อจัดจ้างล่าชา เพื่อเรียกรับผลประโยชนกับผู้รับจ้าง
๑	น้อยมาก	- การรับงานจากภายนอกจนกระทบตอการปฏิบัติหนาที่ประจำ - การใชสิทธิของเจาหนาที่เพื่อเอื้อประโยชนต่อพวกพอง เชน การรับประโยชนจากระบบการล็อคบัตรคิวให้แกเจาหนาที่หรือญาติเจาหนาที่ในหน่วยงานที่ตองการลัดคิว เป็นตน

ตารางที่ ๒ เกณฑกำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ(Impact) ที่ส่งผลกระทบด้านการดำเนินงาน

ระดับ	ผลกระทบที่อาจจะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	ถูกลงโทษทางวินัยร้ายแรง
๔	สูง	ถูกลงโทษทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง
๓	ปานกลาง	สร้างบรรยากาศในการทำงานอย่างไม่เหมาะสม
๒	น้อย	สร้างความไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงานบ่อยครั้ง
๑	น้อยมาก	สร้างความไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงานนานๆครั้ง

๓. การวิเคราะห์ระดับความเสี่ยง(Degree of Risk) ซึ่งจะบงบอกถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณาจาก

ระดับความเสี่ยง =

ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) X ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ตารางที่ ๓ แสดงระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับของความเสี่ยง	ช่วงคะแนน	การแสดงสีสัญลักษณ์
๑	สูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕-๒๕	แดง
๒	สูง (High Risk : H)	๙-๑๔	ส้ม
๓	ปานกลาง(Moderate Risk : M)	๔-๘	เหลือง
๔	ต่ำ (Low Risk : L)	๑-๓	เขียว

การนำความเสี่ยงที่ได้จากการวิเคราะห์ มาจัดทำแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)

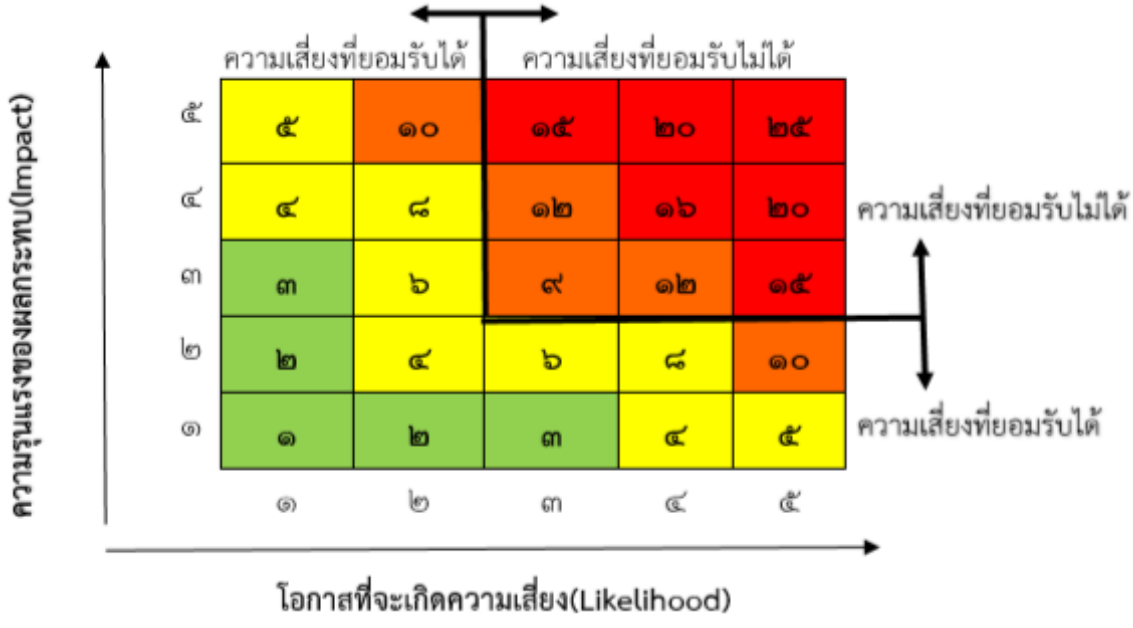

๔. ผลการวิเคราะห์ความเสี่ยง

ลำดับ	เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย	ความรุนแรงผลกระทบ	ระดับของความเสี่ยง
๑	การเรียกรับทรัพย์สิน สินบน หรือผลประโยชนอื่นใด - จากการเป็นที่ปรึกษาโครงการ การอนุมัติ/อนุญาตในโครงการนั้นๆ - จากการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เชน ได้รับเงิน/ สิ่งของตอบแทนจากการจัดซื้อจัดจ้าง จากผูขายหรือผู้รับจ้างรายนั้นๆ ซึ่งอาจมีความสัมพันธ์กันมากอน	๓	๕	๑๕ สูงมาก
๒	- การใชอำนาจ/ดุลพินิจของเจาหนาที่ไม่ยุติธรรม หรือล่าช้าอาทิ การใชตำแหนง หนาที่ไปแสวงหา ผลประโยชน ในการอนุมัติ อนุญาตต่างๆ - การไม่ทราบถึงกฎหมาย ระเบียบต่างๆ ของเจาหนาที่ที่เกี่ยวของ	๓	๔	๑๒ สูง
๓	การใชทรัพยสิน/เวลา ของทางราชการ เพื่อผลประโยชนสวนตน การนำทรัพยสินของทางราชการไปใชสวนตัว อาทิเชน การนำรถยนต์สวนกลางไปใชสวนตัว การนำน้ำมันเชื้อเพลิงของราชการเติมรถยนต์สวนตัว การนำเวลาราชการไปใชประกอบกิจการสวนตัว หรือการใชสถานที่ราชการเพื่อประโยชนสวนตน	๓	๒	๖ ปานกลาง
๔	การเบิกจ่ายในการจัดซื้อจัดจ้างล่าช้าเพื่อเรียกรับผลประโยชนกับผู้รับจ้าง	๒	๒	๔ ต่ำ
๕	- การรับงานจากภายนอกจนกระทบตอการปฏิบัติหนาที่ประจำ - การใชสิทธิของเจาหนาที่ เพื่อเอื้อประโยชนตอพวกพอง เชน การรับประโยชนจากระบบการล็อคบัตรคิวใหแกเจาหนาที่หรือญาติเจาหนาที่ในหน่วยงาน ที่ตองการลัดคิว เป็นต้น	๒	๑	๒ ต่ำ

.....

บทที่ ๔
แนวทางปฏิบัติเพื่อปองกัน “ผลประโยชนทับซอน”

.....

มาตรการปองกันการขัดกันระหว่างผลประโยชนสวนตนกับผลประโยชนสวนรวม

๑. บุคลากรในหน่วยงานตองปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการที่เกี่ยวของโดยเคร่งครัด

๒. ผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชาทุกระดับต องตระหนักและให ความสำคัญในเรื่องการใช ทรัพยสินฯ ให เป็นไปเพื่อประโยชนตอราชการ รวมทั้งปฏิบัติตนเป็นแบบอยงที่ดีให แกผู้ใตบังคับบัญชา และสอดสอง ดูแล มิให เกิดกรณีดังกล่าว ทั้งนี้ หากพบวาผู้ใตบังคับบัญชามีการกระทำกรณีนี้จะต องพิจารณาปรับปรุงแกไข ให เป็นไปอย่างถูกตองและเหมาะสมเพื่อประโยชนสูงสุดตอราชการ

๓. การใช ทรัพยสินของทางราชการ ให คำนึงถึงหลักประหยัด คุ มคา ประโยชนสูงสุดของทางราชการเป็นหลัก

๔. ไม ใชทรัพยสินของทางราชการ เพื่อประโยชนสวนตนในทุกกรณี

๕. เสริมสร้างจิตสำนึกถึงโทษเกี่ยวกับการการทุจริตทุกรูปแบบ ให กับข าราชการการเมือง ขาราชการประจำ บุคลากรและเจาหนาที่ทุกคนในหน่วยงาน เชน

- การสงเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของข าราชการการเมือง ข าราชการและลูกจ้างในหน่วยงาน
- เผยแพรคานิยมสร้างสรรคให แกเจาหนาที่
- จัดโครงการฝึกอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านผลประโยชนทับซอน ให กับทุกคนที่เกี่ยวของ
- การสงเสริมให ผู้บังคับบัญชา เป็นตัวอย่างที่ดี

๖. การปองกันเหตุการณหรือพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยตอหน่วยงาน เชน

- การแจงเวียนหลักเกณฑและวิธีการบริหารงานบุคคลที่โปรงใสและเป็นธรรม
- การเผยแพรหลักเกณฑการรับทรัพย์สินหรือประโยชนอื่นใด
- การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติงานของขาราชการ พนักงานราชการ และลูกจางอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- จัดชองทางการร องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ

มาตรการปองกันการรับสินบน

ความเชื่อถือไวว างใจของประชาชนตอการปฏิบัติงานของข าราชการและเจาหนาที่ภาครัฐ วาจะต องตัดสินใจและกระทำหนาที่โดยยึดผลประโยชนสาธารณะเป็นหลัก ปราศจากผลประโยชนสวนบุคคล หากข าราชการและเจาหนาที่ภาครัฐคนใดรับของขวัญและผลประโยชน ที่ทำให มีอิทธิพลตอการตัดสินใจและการกระทำหนาที่ถือวาเป็นการประพฤติมิชอบ จึงเป็นการขัดแย้วกันระหว่างผลประโยชนสวนตนและผลประโยชนสวนรวมได ด้วยเช่นกัน

อะไรคือของขวัญและประโยชนอื่นใด ที่ใชในความหมายนี้

- ของขวัญ ของกำนัล และประโยชนอื่นใด หมายถึง สิ่งใดๆหรือบริการใดๆ (เงิน ทรัพยสิน สิ่งของ บริการหรืออื่นๆ ที่มีมูลคา) ที่ขาราชการและเจาหนาที่ภาครัฐใหและหรือได้รับที่นอกเหนือจากเงินเดือน รายได้ และผลประโยชนจากการจ้างงานในราชการปกติ

- ของขวัญ ของกำนัล และผลประโยชนอื่นใดสามารถตีคาตีราคาเป็นเงิน หรืออาจไม่สามารถตีคาตีราคาได้

- ของขวัญ ของกำนัล ที่สามารถคิดราคาได้ (Tangible gifts) หมายรวมถึง สินค้าบริโภค ความบันเทิง การตอนรับใหที่พัก การเดินทาง อุปกรณ์เครื่องใช เชน ตัวอย่างสินคา บัตรของขวัญ เครื่องใชสวนตัว บัตรกำนัล บัตรลดราคาสินคาหรือบริการ และเงิน เป็นตน

- ของขวัญ ของกำนัล และประโยชนอื่นใดที่คิดเป็นราคาไม่ได้ (Intangible gifts and benefits) หมายถึง สิ่งใดๆหรือบริการใดๆ ที่ไม่สามารถคิดเป็นราคาที่จะซื้อขายได้ อาทิเชน การใหบริการสวนตัวการปฏิบัติด้วยความชอบสวนตน การเขาถึงประโยชน หรือการสัญญา วาจะใหหรือการสัญญาวาจะได้รับประโยชนมากกว่าคนอื่นๆ

หลักเกณฑเกี่ยวกับการใหหรือรับของขวัญ ของกำนัล และผลประโยชนของเจาหนาที่ของรัฐไวจะต้องสอดคล้องกับประกาศของเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น เรื่อง นโยบายไม่รับของขวัญ (No Gift Policy) ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ สรุปแนวทางสำคัญได้ดังนี้

๑. เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องไม่รับหรือถามนำถึงการรับของขวัญ ของกำนัลทุกชนิด หรือประโยชน์อื่นใดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือการรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ ประกอบประกาศคณะกรรมการป้องกันการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓

๒. หลักเกณฑ์ไม่รับของขวัญ ของกำนัลทุกชนิด หรือประโยชน์อื่นใดตามข้อ ๑. ให้ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วไม่ถึง ๒ ปีด้วย

๓. ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ของขวัญ ของกำนัลทุกชนิด หรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัวของผู้บังคับบัญชา

๔. ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐยินยอมให้รู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญ ของกำนัลทุกชนิด หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๕. ควรใช้บัตรอวยพร การลงนามในสมุดอวยพร หรือบัตรแสดงความยินดีแทนการให้ของขวัญเพื่อเป็นการป้องกันการฝ่าฝืนกฎระเบียบ อีกทั้งเพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างทัศนคติในการประหยัดให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

มาตรการตรวจสอบการใชดุลพินิจ

๑. การใชดุลยพินิจของผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น ตองกำกับดูแล และตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ หนังสือสั่งการที่เกี่ยวของ และคูมือการปฏิบัติงานหรือคูมือการใหบริการ เพื่อใหการใชดุลพินิจเป็นไปด้วยความถูกตอง

๒. ขั้นตอนการใชดุลยพินิจตองประกอบเหตุผล ดังนี้

๒.๑ ขอเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ซึ่งการวินิจฉัยขอเท็จจริงนั้นต่องตรวจสอบขอเท็จจริงที่เกิดขึ้น จากพยานหลักฐานที่มีอยู่เพียงพอตอการพิสูจน์ข้อเท็จจริงวาได้เกิดขึ้นหรือไม่

๒.๒ ขอกฎหมายที่อางอิงประกอบขอเท็จจริงตาม (๒.๑) ที่เกี่ยวของและเปนสาระสำคัญ

๒.๓ ขอพิจารณาและขอสนับสนุน ซึ่งผู้ใชดุลพินิจจะต่องพิจารณาตัดสินใจวากฎหมายได กำหนดให้ใชดุลยพินิจได้เพียงประการเดียว หรือหลายประการ ซึ่งสามารถตัดสินใจใชอำนาจหรือไม่ก็ได หรือจะเลือกกระทำการอยางหนึ่งอยางใดก็ได้ตามที่กฎหมายกำหนด

๓. เปดโอกาสให้ผู้มีสวนได้สวนเสีย และประชาชนเข้ามามีสวนรวมในการรวมแสดงความคิดเห็นและติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของหนวยงาน และพร้อมที่จะนำความคิดเห็นที่ดีมาปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีการจัดตั้งชองทางการรับเรื่องรองทุกข

แนวทางปฏิบัติเพื่อปองกันมิให้มีการฝาฝืนบทบัญญัติแหงกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญ วาดวยการปองกันและปราบปรามการทุจริต

การขึ้นบัญชีทรัพยสินและหนี้สิน เพื่อปองกันผลประโยชนทับซอนในการปฏิบัติงาน

เรื่องตำแหนงที่ต่องยื่นบัญชี

☞กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่องประกาศให้ตำแหนงที่มีความสำคัญ มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพยสินและหนี้สิน อีกทั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจกำหนดตำแหนงเพิ่มเติมได้ นอกจากนี้ มีการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ต่องยื่นบัญชีฯ ยื่นบัญชีทรัพยสินและหนี้สินตอต้นสังกัด (มาตรา ๑๐๒ มาตรา ๑๐๓ และมาตรา ๑๓๐) (ตามกฎหมายใหม่จะต่องมีการประกาศตำแหนงที่จะให้ยื่น บัญชีกอน ซึ่งจะแตกตางจากกฎหมายเดิมซึ่งเปนกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต่องยื่นบัญชี)

☞กรรมการและผูบริหารสูงสุดของหนวยงานของรัฐต่องยื่นบัญชีทุกตำแหนง

เรื่องคูสมรส

ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีต้องยื่นบัญชีทรัพยสินและหนี้สินของตน คูสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยคูสมรสให้หมายความรวมถึง ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด (มาตรา ๑๐๒ วรรคท้าย)

เรื่องการดำเนินการกรณีทรัพยสินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

กำหนดว่าเมื่อมีการเปรียบเทียบบัญชีแล้ว หากมีทรัพยสินเพิ่มขึ้นผิดปกติจะเป็นเหตุเชื่อได้ว่าร่ำรวยผิดปกติ ตามบทนิยามคำว่า “ร่ำรวยผิดปกติ” ซึ่งตามมาตรา ๑๑๓ กำหนดให้ต้องไปไต่สวนเพื่อร้องขอให้ทรัพยสินตกเป็นของแผ่นดินต่อไป เรื่องการยื่นบัญชี (มาตรา ๑๐๕)

☞กำหนดระยะเวลาในการยื่นบัญชีทรัพยสินและหนี้สินต้องไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน

☞ไม่ได้กำหนดการยื่นบัญชีทรัพยสินและหนี้สินกรณีพ้นจากตำแหน่งครบ ๑ ปี

☞ไม่ได้ให้ทายาทยื่นบัญชีทรัพยสินและหนี้สินกรณีเจ้าพนักงานของรัฐตาย

☞ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น ตุลาการศาล รัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระยื่นเมื่อเข้าและพ้นจากตำแหน่ง

☞เจ้าหน้าที่ของรัฐนอกเหนือจากตำแหน่งดังกล่าวข้างต้นที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๑๐๒ นอกจากต้องยื่นเมื่อเข้าและพ้นจากตำแหน่งแล้ว ต้องยื่นทุกสามปีตลอดระยะเวลาที่ยังดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย

☞กรณีพ้นจากตำแหน่งและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่ง ภายในหนึ่งเดือน ผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพยสินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีเข้าดำรงตำแหน่งใหม่

☞กรณีเจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพยสิน และหนี้สินด้วย เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพยสินและหนี้สินใหม่

เรื่องการเปิดเผยบัญชี

☞นอกเหนือจากตำแหน่งตามกฎหมายเดิมแล้ว เพิ่มตำแหน่งที่ต้องเปิดเผยมากขึ้น โดยระบุให้เปิดเผยบัญชีของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง และผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด (มาตรา ๑๐๖)

☞กำหนดให้ต้องเปิดเผยที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์

☞การเปิดเผยบัญชีต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพยสิน และภาพถ่ายทรัพยสินหรือข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็น หรือที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลได้

เรื่องการแจ้งเตือนให้ยื่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบ กรณีไม่ยื่นบัญชีหรือกรณียื่นมาแล้วแต่ไม่ครบถ้วน

☞กำหนดให้สำนักงานแจ้งเตือนเป็นหนังสือไปยังผู้ยื่นบัญชีก่อน

☞เมื่อหน่วยงานแต่งตั้งหรือสั่งให้เจ้าหน้าที่พ้นจากตำแหน่งกรณีตำแหน่งที่ ต้องยื่นบัญชีต่อ ป.ป.ช. ต้องแจ้ง ป.ป.ช. ภายใน ๓๐ วัน

เรื่องการตรวจสอบทรัพยสิน

☞ยังคงหลักการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพยสินและหนี้สินตามบัญชีทรัพยสินและหนี้สิน

☞พนักงานเจ้าหน้าที่/พนักงานไตสวนมีอำนาจตามมาตรา ๓๔ (๑) (๒) (๓) เรื่องการเปดเผยผลการตรวจสอบทรัพยสิน(มาตรา ๑๑๑)

☞เปดเผยผลวาบัญชีทรัพยสินมีความผิดปกติหรือไม

☞การเปดเผยใหประชาชนทราบใหเปนไปตามหลักเกณฑที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เรื่องการขอขอมูลจากหนวยงานภายนอก

☞คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจขอข้อมูลจากสำนักงานปองกันและปราบปรามการฟอกเงินไดตามที่จำเปน

☞คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งให้หนวยงานของรัฐ สถาบันการเงิน หรือบุคคลใดที่ เกี่ยวข้อง ตรวจสอบความถูกต้องหรือความมีอยู่จริงตามที่ปรากฏในรายการทรัพยสินและหนี้สินที่ยื่น ไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือทรัพย์สินหรือหนี้สินอื่นใดที่มิได้แจ้งไวในบัญชีทรัพยสินและหนี้สิน เรื่องการดำเนินคดีกรณีจงใจไมยื่น/ปกปด/ยื่นเท็จ

☞การวินิจฉัยวาผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ จงใจไมยื่น/ปกปด/ยื่นเท็จ ต้องประกอบด้วยพฤติการณอันควรเชื่อไดวามีเจตนาไมแสดงที่มาแหงทรัพยสินหรือหนี้สินดวย (มาตรา ๑๑๔)

☞มีการกำหนดเรื่องการแจงขอกลาวหาและระยะเวลาชี้แจงขอกลาวหาใหมีความชัดเจน

☞เขตอำนาจศาลได้กำหนดใหมีการยื่นตอศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหนงทางการเมืองและศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ

วัตถุประสงค์ในการจัดทำคู่มือ

เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและใช้เป็นแนวทางให้บุคลากรของเทศบาลทุกหน่วยงาน รวมทั้งผู้บริหารท้องถิ่น ได้ปฏิบัติราชการเพื่อประโยชน์สาธารณะ ไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตนหรือให้แก่พวกพ้อง ซึ่งเป็นการป้องกันการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

.....

บทที่ ๕
กรณีตัวอย่าง โอกาสที่จะเกิดผลประโยชนทับซอน

.....

กลุ่มอาชีพ	กิจกรรมที่มีความเสี่ยงตอปญหาการเกิดผลประโยชนทับซอน
๑.นักการเมือง	☞ การรับเงินหรือผลประโยชนอื่นใด เพื่อแตงตั้ง หรือเลื่อนตำแหนงขาราชการขึ้นเปนผู้บริหารระดับสูง ☞ การใชอำนาจหนาที่เพื่อใหบริษัทของตนหรือของพรรคพวกไดรับงาน/ การจางเหมาจากรัฐ ☞ การใชขอมูลของทางราชการเพื่อแสวงหาประโยชน ☞ การแตงตั้งคนสนิท/พวกพองของตนเปนกรรมการในหนวยงานของรัฐ โดยเฉพาะอยางยิ่งองคกรอิสระที่ทำหนาที่ในการกำกับดูแล (Regulators) สัญญาหรือสัมปทานของรัฐ ☞ การใชตำแหนงหนาที่เลือกผลักดันโครงการที่กอใหเกิดประโยชนตอตนเอง ญาติ/พวกพอง การเขามาดำเนินธุรกิจและเปนคูสัญญากับองคกรปกครองสวนทองถิ่น ☞ สมาชิกสภา/ผู้บริหารทองถิ่นมาดำเนินธุรกิจกับองคกรปกครองสวนทองถิ่นที่ตนเปนสมาชิก ☞ ญาติ/ภรรยา (อาจไมไดจดทะเบียน) ของผู้บริหารทองถิ่นเปนคูสัญญาหรือรับเหมางานกับองคกรปกครองสวนทองถิ่น ☞ สมาชิกสภา/ผู้บริหารทองถิ่นเขาไปมีสวนไดสวนเสียในฐานะผู้รับมอบอำนาจจากบริษัทหางราน ในการยื่นซองประกวดราคา ☞ สมาชิกสภา/ผู้บริหารทองถิ่นเปนบุคคลรวมเจรจาไกลเกลี่ยในฐานะตัวแทนบริษัทหางราน ในกรณีงานจางเหมามีปญหา ☞ ผู้บริหารสภา/ผู้บริหารทองถิ่นหาประโยชนสวนตัวจากการเก็งกำไรจากราคาที่ดิน ทั้งในรูปของการใชขอมูลภายในไปซื้อ ที่ดินไวกอน หรืออาจเปนในรูปแบบที่กำหนดที่ตั้ง โครงการในพื้นที่ที่ตนเองมีที่ดินอยูเพื่อขายที่ดินของตนเองในราคาที่สูง ☞ องคกรปกครองสวนทองถิ่น ทำสัญญาเชารถไปสัมมนาและดูงานกับบริษัทซึ่งเปนของสมาชิกขององคกรปกครองสวนทองถิ่นนั่นเอง ☞ นายกเทศมนตรีและเทศมนตรีขายสินคาหรือบริการของบริษัทตนเองใหกับเทศบาล การใชงบประมาณหลวงเพื่อประโยชนสวนตนและเพื่อหาเสียง ☞ การจัดสรรงบประมาณหรือโครงการเขาไปในพื้นที่ของตนเอง ☞ การใชงบประมาณราชการทำโครงการพรอมเขียนปายและชื่อของผู้ของบประมาณประกาศใหชาวบานทราบเพื่อเปนการหาเสียง ☞ การที่สมาชิกสภาทองถิ่นซึ่งมีบทบาทในการอนุมัติและตรวจสอบการใชงบประมาณของฝายบริหารกลับไปมีสวนในการใชงบประมาณ สงผลตอการทำหนาที่ในการ ตรวจสอบและใชวิจารณญาณในการตัดสินใจอนุมัติเอนเอียงจากความถูกตองและประโยชนสาธารณะ เนื่องจากตองการงบที่เหลือจากการแปรญัตติไปดำเนินการในเขตพื้นที่ของตน

กลุ่มอาชีพ	กิจกรรมที่มีความเสี่ยงตอปญหาการเกิดผลประโยชนทับซอน
๒. ขาราชการประจำและเจาหนาที่ของรัฐ	**ทั่วไป** ☞ การนำขอมูลลับ/ขอมูลภายในมาใชหาประโยชนใหแกตนเองหรือพวกพอง ☞ หัวหนาหนวยงานซึ่งครอบครัวประกอบธุรกิจรับเหมากอสรางแตงตั้งใหญาติ/ คนสนิท/ คนที่มีความสัมพันธฉันญาติขึ้นเปนผู้อำนวยการกองพัสดุ ☞ การชวยญาติมิตรหรือคนสนิทใหไดงานในหนวยงานที่ตนมีอำนาจ ☞ การรับผลประโยชนหรือการเรียกรองสิ่งตอบแทนจากการปฏิบัติงานในหนาที่ความรับผิดชอบ ☞ การรับงานนอกหรือการทำธุรกิจที่เบียดบังเวลาราชการ/งานโดยรวมของหนวยงาน ☞ การทำงานหลังเกษียณใหกับหนวยงานที่มีผลประโยชนขัดกับหนวยงานตนสังกัดเดิม ☞ การนำรถราชการไปใชในกิจธุระสวนตัว และในหลายกรณีมีการเบิกคาน้ำมัน ☞ การนำบุคลากรของหนวยงานไปใชเพื่อการสวนตัว **กลุมที่เกี่ยวกับการตรวจสอบ ประเมินราคา และการจัดซื้อจัดจาง** ☞การหาผลประโยชนจากความไมรูในระเบียบและขอมูลของทางราชการของประชาชน โดยเรียกรับเงินและอางวาจะสามารถชวยใหสามารถเสียคาธรรมเนียมในการโอน กรรมสิทธิ์ ซื้อขายที่ดินในราคาที่ถูกกวาได ผู้บริหารสถาบันการเงินหวังกาวหนาใน อาชีพจึงไดรวมมือและใหความชวยเหลือแกนักการเมืองในการกูเงินในวงเงินสูงใน รูปแบบการประเมินราคาหลักทรัพย ค้ำประกันใหสูงเกินกวาความเปนจริง ☞ ผู้บริหารสถาบันการเงินใชอำนาจหนาที่ใหผู้ใตบังคับบัญชาเสนอขายที่ดินหรือบานพรอมที่ดินในโครงการของตนใหแกลูกคาของสถาบันการเงิน เพื่อแลกกับความสะดวกในการทำธุรกิจกับสถาบันการเงิน ☞ เจาหนาที่ตรวจสอบภาษีอากรไดเปดสำนักงานบัญชีเพื่อทำบัญชีและรับจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท จำกัด ซึ่งในเวลาปฏิบัติงานก็จะเลือกใหบริการเฉพาะรายที่ตนเองไดรับประโยชน์จากผูเสียภาษีเทานั้น ☞ การกำหนดมาตรฐาน (Specification) ในสินคาที่จะจัดซื้อจัดจางใหบริษัทของตนหรือของพวกพองไดเปรียบหรือชนะในการประมูล ☞ การใหขอมูลการจัดซื้อจัดจางแกพรรคพวก/ญาติ เพื่อแสวงหาผลประโยชนในการประมูลหรือการจางเหมารวมถึงการปกปดขอมูล เชน การปดประกาศหรือเผยแพร ขอมูลขาวสารลาชา หรือพนกำหนดการยื่นใบเสนอราคา เปนตน **กลุมวิชาชีพอิสระ** ☞การรับงานจากภายนอกจนกระทบตอการปฏิบัติหนาที่ประจำ ☞การใชสิทธิในการเบิกจายยาใหกับญาติแลวนำยาไปใชที่คลินิกสวนตัว

กลุ่มอาชีพ	กิจกรรมที่มีความเสี่ยงตอปญหาการเกิดผลประโยชนทับซอน
	☞การรับประโยชนจากระบบการล็อคบัตรคิวใหแกเจาหนาที่หรือญาติเจาหนาที่ในหนวยงาน โดยผู้มีหนาที่ดูแลบัตรคิวจะล็อคไวมากกวาที่หนวยงานกำหนดและไปเรียกรับประโยชนจากบัตรคิวที่ล็อคไวเกินเหลานั้นจากผู้รับบริการที่ตองการลัดคิว
๓. ประชาชน	☞การเสนอใหคาน้ำร้อนน้ำชาใหแกเจาหนาที่เพื่อแลกกับการลัดคิวรับบริการ

พฤติกรรมผลประโยชนทับซอนที่พบเห็นบอย

๑) การนำทรัพยสินของหนวยงานมาใชประโยชนสวนตัว เชน ใชโทรศัพทของหนวยงาน ติดตอธุระสวนตัว , การนำรถยนตสวนกลางของทางราชการไปใชในธุระสวนตัว เปนตน

๒) การใชอำนาจหนาที่ชวยญาติหรือบุคคลอื่นใหเขาทำงาน

๓) การใชขอมูลของหนวยงานเพื่อแสวงหาประโยชนแกตนเองหรือพวกพอง เจาหนาที่ของรัฐทราบมาตรฐาน(spec) วัสดุอุปกรณที่จะใชในการประมูลแลวใหขอมูลกับบริษัทเอกชน เพื่อใหไดเปรียบในการประมูล

๔) การรับงานนอกแลวกอใหเกิดความเสียหายแกหนวยงานของตน เจาหนาที่ของรัฐอาศัยตำแหนงหนาที่ทางราชการรับจางเปนที่ปรึกษาโครงการใหบริษัทเอกชน เจาหนาที่รัฐนำ เวลาราชการไปทำงานสวนตัว

๕) การนำบุคคลากรของหนวยงานมาใชเพื่อประโยชนสวนตน

๖) การรับสินบนหรือรับของขวัญในรูปของเงินหรือผลประโยชนอื่นใด สงผลใหมีการตัดสินใจที่เอื้อประโยชนแกผู้ใหสินบนหรือบุคคลอื่น

๗) การเขาทำงานหลังออกจากงานเดิมโดยใชความรู ประสบการณ หรืออิทธิพลจากที่เคยดำรงตำแหนงมารับงาน หรือเอาประโยชนใหกับตนเองหรือพวกพอง เชน เคยทำงานเปนผู้บริหารหนวยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม แลวไปทำงานในบริษัทผู้ใหบริการ โทรศัพท

๘) การลัดคิวใหกับผูใชบริการที่คุนเคย

๙) การสงเสริมหรือสนับสนุนใหผู้รวมงานแสวงหาประโยชนสวนตน

๑๐) การใหของขวัญหรือของกำนัลเพื่อหวังความกาวหนา หรือหวังผลประโยชนที่มิชอบ

๑๑) การซื้อขายตำแหนง การจายผลประโยชนทั้งที่เปนตัวเงินและประโยชนรูปแบบอื่นเพื่อใหไดมาซึ่งการเลื่อนระดับ ตำแหนง หรือความดีความชอบพิเศษ

๑๒) การเพิกเฉยตอการรักษาผลประโยชนสวนรวม

๑๓) การเรียกรองผลตอบแทนจากการใชอิทธิพลในตำแหนงหนาที่เพื่อสงผลที่เปนคุณแกฝายใดฝายหนึ่งโดยไมเปนธรรม

๑๔) การที่มีหนาที่ดูแลหรือจัดการกิจการหรือโครงการใด แลวเขามีสวนไดเสียเพื่อประโยชนของตนเอง หรือผู้อื่น

๑๕) การใชตำแหนงหนาที่หาประโยชนใหกับตนเอง ครอบครัว หรือพวกพอง เชน เจาหนาที่ของรัฐ ใชอำนาจหนาที่ทำใหบริษัทของตนหรือครอบครัวได้งานรับเหมาของรัฐ เจาหนาที่ฝายจัดซื้อจัดจางทำสัญญาซื้ออุปกรณสำนักงานจากบริษัทของครอบครัวตนเอง

กรณีศึกษาผลประโยชนทับซอน

กรณีการใชรถยนต์สวนกลางของทางราชการ

ขาราชการหนวยงานของรัฐแหงหนึ่ง ไดนำรถยนต์สวนกลาง ซึ่งเปนรถยนตที่มีไวเพื่อกิจการอันเปนสวนรวมของหนวยงานไปใชในลักษณะรถประจำตำแหนง โดยขาราชการดังกลาวจะโทรศัพทสั่งการพนักงานขับรถโดยตรง และใหพนักงานขับรถเปนผู้เก็บกุญแจไว และยังใหพนักงานขับรถนำรถยนตสวนกลางไปรับ-สงตนเองระหวางบานพักกับหนวยงานในชวงเชาและเย็น โดยไมมีการจัดทำเอกสารควบคุมการใชรถยนตสวนกลาง ตามระเบียบทางราชการ ทำใหไมสามารถตรวจสอบไดวาใชรถเพื่องานราชการหรือไม หรือเมื่อเสร็จสิ้นการใชงานในแตละวันไดนำรถมาเก็บรักษาที่โรงเก็บภายในหนวยงานหรือไม่

กรณีนี้สำนักงานตรวจเงินแผนดิน ชี้มูลวา : เปนการไมปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีวาดวยรถราชการ พ.ศ.๒๕๒๓ การกระทำทุจริตและใชอำนาจหนาที่โดยมิชอบ กอใหเกิดความเสียหายแกเงินหรือทรัพยสินของทางราชการ โดยอาศัยโอกาสที่ตนมีอำนาจหนาที่ในการพิจารณา อนุญาตใชรถยนตสวนกลาง แตกลับนำรถยนตไปใชในลักษณะที่เปนรถประจำสวนตัว “การใชรถยนตไป-กลับ ที่พักเปนประจำสวนตัว แมจะมีระยะทางสั้นๆ หรือใชรถยนตไปในสถานที่อื่น เชน ไปรับประทานอาหารกลางวัน หรือไปทำธุระสวนตัว ถือวาเปนการใชรถยนตโดยไมเปนไปตามระเบียบของทางราชการ และเปนการกระทำการทุจริต ซึ่งตองถูกดำเนินคดีทางอาญาและทางวินัย นอกจากคนใชรถยนตจะมีความผิดแลว เจาหนาที่พัสดุ เจาหนาที่ฝายการเงินและผู้อนุมัติเบิก-จาย คาน้ำมัน ก็จะถูกดำเนินการทางวินัยดวย รวมทั้ง เรียกเงินคาน้ำมันทั้งหมดคืนราชการ”

ขอมูลจาก http://www.thairath.co.th/content/๘๓๘๕๐๙ ถึงเมื่อวันที่ ๒๐ เม.ย. ๒๕๖๐

กรณีที่ภรรยา และญาติเปนผู้รับเหมา

จากการรวบรวมขอมูลพบวา หลายกรณีผูบริหารและสมาชิกสภาทองถิ่นไมไดเปนเจาของกิจการเอง แตเปนกิจการของคูสมรส มีทั้งจดทะเบียน ไมจดทะเบียน หรือเดิมจดทะเบียนแลวมาหยาขาดกันกอนมาเปนคูสัญญากับองคการปกครองสวนทองถิ่น หรือเปนของญาติสนิท บิดา มารดา และพี่นองบุตร บางกรณีดูเหมือนเปนความจงใจเลี่ยงกฎหมาย ตัวอยางเชน กรณีของเทศบาลตำบลเนินมะปราง จ.พิษณุโลก ที่ไดรับความสนใจจากสาธารณชนมาก เพราะเกิดการลอบวางเพลิงที่วาการอำเภอเนินมะปราง ซึ่งตำรวจเผยวามาจากความขัดแยงในเทศบาล นอกจากนี้ยังรายงานวาจังหวัดกำลังสอบสวนหาขอเท็จจริงการกลาวหาวา สมาชิกสภาเทศบาลฝายค้านรองวาฝายบริหารมีสวนไดสวนเสียในสัญญาจางกอสรางถนน คูสัญญาเปนพี่นองกัน สวนฝายบริหารก็รองวาภรรยาสมาชิกเทศบาลฝายค้านทำสัญญาซื้อขายน้ำมันกับเทศบาลตำบลเนินมะปราง ซึ่งกรณีนี้อยูระหวางการสอบสวนของคณะกรรมการปองกันและปราบปราบการทุจริตแหงชาติ

กรณีการจัดซื้อที่ดินของตัวเอง

เนื่องจากที่ผานมาองคกรปกครองทองถิ่นเขาไปเกี่ยวของกับโครงการกอสรางขนาดใหญจำเปนตองมีการจัดซื้อที่ดินเพื่อทำโครงการ เชน สถานที่ทำการขององคกรปกครองทองถิ่น โรงบำบัดน้ำเสีย ที่ดินสำหรับการกำจัดขยะ หรือสถานีน้ำประปา และพบวาหลายครั้งไมสามารถซื้อที่ดินตามราคาที่ไดรับงบประมาณ หรือรัฐเสียเงินมากขึ้น เพราะราคาที่ดินแพงเกินความเปนจริง และมีขาวการทุจริตควบคูไปกับ

การจัดซื้อที่ดินเสมอ ซึ่งสาเหตุหนึ่งของปญหานี้มีตนตอจากการที่ผู้บริหารมีความขัดแยงกันระหวางผลประโยชน์สวนตัวและผลประโยชนสวนรวม โดยหาประโยชนสวนตัวเก็งกำไรจากราคาที่ดิน ทั้งในรูปใชขอมูลภายในเปนประโยชนไปซื้อที่ดินไวกอน หรืออาจเปนในรูปแบบที่กำหนดที่ตั้งโครงการในพื้นที่ที่ตนเองมีที่ดินอยู เพื่อขายที่ดินของตนเองในราคาที่สูง ทั้งที่ตนเองเปนบุคคลที่ตองรักษาประโยชนของสาธารณะ

กรณีนายก อบจ.พิษณุโลกเชารถบริษัทตนเอง

กรณีนี้ไดรับความสนใจมาก เนื่องดวยความขัดแยงในองคการบริหารสวนจังหวัดพิษณุโลกมีสูง ขอเท็จจริงคือจาก นายก อบจ.พิษณุโลกไดทำสัญญาเชารถกับบริษัท พิษณุโลกยานยนต จำกัด ซึ่งนายก อบจ.พิษณุโลกเปนกรรมการของบริษัทและเปนผู้ถือหุ้นของบริษัท เพื่อไปทัศนศึกษาตามโครงการสัมมนาและทัศนศึกษาดูงานของคณะผู้บริหารและขาราชการ อบจ.พิษณุโลก ในกรณีเดิมจังหวัดพิษณุโลกวินิจฉัยวานายก อบจ. เปนผู้มีสวนไดสวนเสียในสัญญา แตตอมาสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาชี้วานายก อบจ. ไมตองใหพนจากตำแหนงเพราะใน พ.ร.บ.องคการบริหารสวนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ การเขาเปนคูสัญญากับ อบจ. ที่ตองพนจากตำแหนงตองเปนสัญญาสัมปทานเทานั้น สัญญานายก อบจ.พิษณุโลก ทำกับบริษัทเปนเพียงสัญญาธรรมดา แตในที่สุดนายก อบจ. ตองพนจากตำแหนงดวยเหตุความขัดแยงใน อบจ. ซึ่งประเด็น “สัญญาสัมปทาน” ใน พ.ร.บ.องคการบริหารสวนจังหวัดแสดงความลักลั่นในกฎหมายที่กำหนดลักษณะหามเรื่องการมีสวนไดสวนเสียที่แตกตางกันระหวางประเภทองคกรปกครองทองถิ่น

กรณีการใหเชาที่ดินของสมาชิกเทศบาล เทศบาลตำบลประชาธิปตย

สำหรับในกรณีของเทศบาลตำบลประชาธิปตย จ.ปทุมธานี ไมใชการที่สมาชิกสภาเทศบาลขายสินคาและบริการของบริษัทตนใหเทศบาล หากเปนเรื่องของสมาชิกสภาใหเทศบาลเชาที่ดินเพื่อเก็บพัสดุและที่พักคนงาน ในระยะแรกประมาณป พ.ศ.๒๕๓๗ เนื่องจากเทศบาลไมมีที่ สมาชิกสภาทานนี้อนุญาตใหเทศบาลใชโดยไมคิดมูลคา แตในป ๒๕๔๑ สมาชิกสภาได้แจ้งต่อทางเทศบาลวาตองการใชที่ดิน แต่หากเทศบาลตองการใชก็ใหเชาเดือนละ ๖,๐๐๐ บาท ซึ่งเทศบาลก็ทำสัญญาเชาที่ดินกับสมาชิกท่านนี้ระยะเวลา ๓ ป จาก ๒๕๔๑-๒๕๔๓ และได้ตอสัญญาอีก ๓ ป คือ ๒๕๔๔-๒๕๔๗ แต่นายกเทศมนตรีคนใหม่ที่เพิ่งเขาดำรงตำแหนงได้รองเรียนเรื่องนี้ขึ้นวาสมาชิกสภามีสวนได้เสียในสัญญาที่ทำกับเทศบาล สมาชิกสภาดังกล่าวจึงบอกเลิกสัญญาและคืนเงินค่าเช่าพรอมทั้งลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และลงสมัครเลือกตั้งซึ่งก็ได้รับเลือกกลับมาอีก

กรณีการเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างในโครงการขององคกรปกครองสวนทองถิ่น

ลักษณะนี้อาจเห็นเป็นเรื่องปกติสำหรับแวดวงองคกรปกครองทองถิ่น ที่สมาชิกสภาทองถิ่น หรือผู้บริหารเป็นเจ้าของ หรือมีหุ้นส่วนในบริษัทรับเหมาก่อสร้างทั้งทางตรง หมายถึงเป็นเจาของเองหรือทางออมหมายถึงมีความสัมพันธเกี่ยวของกัน บางกรณีดำเนินธุรกิจอยูกอนแลว และในหลายกรณีเริ่มมีธุรกิจเมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกหรือผู้บริหารองคกรปกครองทองถิ่น จนมักจะมีการพูดกันว่าสภาท้องถิ่นเป็น “สภาผู้รับเหมา” จริงอยู่ว่าการเป็นเจาของหรือเป็นหุ้นส่วนในบริษัทรับเหมาก่อสร้างนั้นไม่ใชเรื่องผิด หากแต่สถานการณความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อสมาชิกสภาหรือผู้บริหาร ซึ่งได้รับความไววางใจจากประชาชนเขามาดูแล เพื่อประโยชนสาธารณะ กลับเขามารับเหมางานในองคกรปกครองทองถิ่นเสียเอง ทำใหสมาชิกสภาและผู้บริหารมีบทบาทที่

ขัดแย้งกัน คือในบทบาทของผู้ว่าจ้างและในบทบาทของผู้รับจ้าง และจากกรณีศึกษา บทบาทที่ขัดแย้งนี้นำไปสู่ความไม่โปรงใสในการบริหารงานและการทุจริตในรูปแบบต่างๆ

กรณีที่สมาชิกสภาและผู้บริหารองคกรปกครองทองถิ่นเป็นผู้รับเหมาเองหรือเป็นหุ้นส่วน

การศึกษาพบวามีหลากหลายลักษณะของการที่สมาชิกสภาเทศบาลและผู้บริหาร เขามารับงานเหมางานของเทศบาล กรณีที่พบจะมีทั้งที่เขามาโดยตรงในฐานะของหุ้นส่วน เชน กรณีของเทศบาลตำบลบ้านโตนด จ.สุโขทัย โดยเทศบาลได้ทำสัญญาว่าจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัดคีรีมาศก่อสร้าง ใหกอสรางสะพานขามคลองน้ำหัก ตำบลโตนด จังหวัดสุโขทัย โดยมีหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างฯเป็นผู้ลงนาม ซึ่งการกอสรางกำหนดแลวเสร็จภายในวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๔ ตอมาหุ้นส่วนผู้จัดการได้ลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนของห้างฯ และลงรับสมัครเป็นสมาชิกสภา และได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔ และได้ขอเปลี่ยนให้บิดาเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการห้างแทนตน ซึ่งในกรณีนี้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยวาถึงแม้จะลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการกอนวันเลือกตั้ง แต่ก็ยังมีฐานะเป็นหุ้นส่วนของหางตามประมวลกฎหมายแพงและพาณิชย และการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้นและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างได้ทำหลังจากวันที่ได้รับเลือกตั้งเขามา จึงถือวาเปนคูสัญญากับเทศบาล ซึ่งตองถูกถอดถอนสมาชิกภาพแม้แตเมื่อเปลี่ยนให้บิดาเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ก็ยังถือวาสมาชิกสภาผู้นี้มีผลประโยชนจากบริษัทคีรีมาศกอสรางอยูดี ซึ่งยังเป็นคูสัญญากับเทศบาล กรณีชี้ใหเห็นถึงปญหาทางกฎหมาย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติการเลือกตั้งเทศบาลมิได้มีข้อห้ามบุคคลที่เป็นคูสัญญากับเทศบาลลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล จึงทำใหรัฐตองสูญเสียงบประมาณในการเลือกตั้งซอม

กรณีการขายบริการหรือวัสดุอุปกรณ์หรือให้เช่าทรัพย์สินกับองคกรปกครองทองถิ่น

นอกจากการเข้าเป็นผู้รับเหมาในโครงการกอสร้างต่างๆ ดังกลาวไปแล้ว ยังพบอีกวาสมาชิกสภาท่องถิ่นและผู้บริหารอยู่ในสถานการณความขัดแย้งของผลประโยชนได้ในกรณีที่ดำเนินธุรกิจขายบริการและวัสดุอุปกรณกับองคปกครองท่องถิ่นที่ตนเองเป็นสมาชิก เพราะอาจถูกมองวาหาผลประโยชนจากเทศบาล ลักษณะเชนนี้พบเห็นมาก

.....

ภาคผนวก

คำสั่งเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น

ที่ ๓๙๔/๒๕๖๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรการผลประโยชน์ทับซ้อน การรับสินบน และการใช้ดุลยพินิจ

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ และเพื่อให้เป็นไปตามกรอบการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ของหน่วยงาน เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน การรับสินบน และการใช้ดุลยพินิจโดยมิชอบ ให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อภาครัฐ

เทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น จึงแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรการผลประโยชน์ทับซ้อน การรับสินบน และการใช้ดุลยพินิจ ดังนี้

๑. นายกเทศมนตรีเมืองท่าเรือพระแท่น	ประธานกรรมการ
๒. ปลัดเทศบาล	กรรมการ
๓. รองปลัดเทศบาล	กรรมการ
๔. ผู้อำนวยการกองคลัง	กรรมการ
๕. ผู้อำนวยการกองช่าง	กรรมการ
๖. ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน	กรรมการ
๗. ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
๘. ผู้อำนวยการกองการศึกษา	กรรมการ
๙. ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม	กรรมการ
๑๐. ผู้อำนวยการกองการประปา	กรรมการ
๑๑. ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล ๑	กรรมการ
๑๒. หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล	กรรมการและเลขานุการ
๑๓. หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔. หัวหน้างานธุรการ สำนักปลัดเทศบาล	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะกรรมการ มีหน้าที่วิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น พร้อมกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน การรับสินบน และการใช้ดุลยพินิจโดยมิชอบ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๑

(นางสาวปุณยวีร์ โพธิพิพิธ)

นายกเทศมนตรีเมืองท่าเรือพระแท่น

ประกาศ เทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น
เรื่อง นโยบายไม่รับของขวัญ (No Gift Policy)

ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ได้เห็นชอบแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) โดยกำหนดให้มีการขับเคลื่อนเพื่อดำเนินกิจกรรมปฏิรูปที่สำคัญ (Big Rock) กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ พัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใสไร้ผลประโยชน์ ซึ่งเป้าหมายที่ ๑ ข้อ ๑.๑ " ให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานประกาศตนเป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) " นั้น

ในการนี้ เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมการปฏิรูปตามแผนการปฏิรูปประเทศข้างต้น สร้างความโปร่งใสภายในหน่วยงาน สร้างค่านิยมในการปฏิบัติหน้าที่ และพึงปฏิบัติให้เป็นวัฒนธรรมสุจริตของเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น จึงประกาศนโยบายให้ผู้บริหาร พนักงานเทศบาล เจ้าหน้าที่ และบุคลากรในสังกัดทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรับของขวัญหรือของกำนัล และประโยชน์อื่นใดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือการรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๔ ประกอบประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๓

จึงประกาศมาเพื่อทราบโดยทั่วกัน และให้ผู้บริหาร พนักงานเทศบาล และบุคลากรในสังกัดทุกคนถือปฏิบัติตามนโยบายอย่างเคร่งครัดต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕

(นางสาวปุณยวีร์ โพธิพิพิธ)
นายกเทศมนตรีเมืองท่าเรือพระแท่น

ประกาศเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น
เรื่อง มาตรการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน การรับสินบน และการใช้ดุลยพินิจ

.....

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ และเพื่อให้เป็นไปตามกรอบการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ของหน่วยงาน เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน การรับสินบน และการใช้ดุลยพินิจโดยมิชอบ ให้มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อภาครัฐ เทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่นจึงกำหนดแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

มาตรการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

๑. บุคลากรในหน่วยงานต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด

๒. ผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชาทุกระดับต้องตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องการใช้ทรัพย์สินฯ ให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อราชการ รวมทั้งปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และสอดส่องดูแลมิให้เกิดกรณีดังกล่าว ทั้งนี้ หากพบว่าผู้ใต้บังคับบัญชามีการกระทำกรณีนี้จะต้องพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อราชการ

๓. การใช้ทรัพย์สินของทางราชการ ให้คำนึงถึงหลักประหยัด คุ้มค่า ประโยชน์สูงสุดของทางราชการเป็นหลัก

๔. ไม่ใช้ทรัพย์สินของทางราชการ เพื่อประโยชน์ส่วนตนในทุกกรณี

๕. เสริมสร้างจิตสำนึกถึงโทษเกี่ยวกับการทุจริตทุกรูปแบบให้กับข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ บุคลากรและเจ้าหน้าที่ทุกคนในหน่วยงาน

๖. การป้องกันเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อหน่วยงาน

มาตรการป้องกันการรับสินบน

๑. เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องไม่รับหรือถามนำถึงการรับของขวัญ ของกำนัลทุกชนิด หรือประโยชน์อื่นใดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือการรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ ประกอบประกาศคณะกรรมการป้องกันการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓

๒. หลักเกณฑ์ไม่รับของขวัญ ของกำนัลทุกชนิด หรือประโยชน์อื่นใดตามข้อ ๑. ให้ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วไม่ถึง ๒ ปีด้วย

๓. ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ของขวัญ ของกำนัลทุกชนิด หรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัวของผู้บังคับบัญชา

๔. ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐยินยอมให้รู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญของกำนัลทุกชนิด หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๕. ควรใช้บัตรอวยพร การลงนามในสมุดอวยพร หรือบัตรแสดงความยินดีแทนการให้ของขวัญเพื่อเป็นการป้องกันการฝ่าฝืนกฎระเบียบ อีกทั้งเพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างทัศนคติในการประหยัดให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

มาตรการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ

๑. การใช้ดุลยพินิจของผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น ต้องกำกับดูแล และตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง และคู่มือการปฏิบัติงานหรือคู่มือการให้บริการ เพื่อให้การใช้ดุลยพินิจเป็นไปด้วยความถูกต้อง

๒. ขั้นตอนการใช้ดุลยพินิจต้องประกอบเหตุผล ดังนี้

๒.๑ ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ซึ่งการวินิจฉัยข้อเท็จจริงนั้นต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ เกิดขึ้นจากพยานหลักฐานที่มีอยู่เพียงพอต่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่าได้เกิดขึ้นหรือไม่

๒.๒ ข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบข้อเท็จจริงตาม (๒.๑) ที่เกี่ยวข้องและเป็นสาระสำคัญ

๒.๓ ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุน ซึ่งผู้ใช้ดุลยพินิจจะต้องพิจารณาตัดสินใจว่ากฎหมายได้กำหนดให้ใช้ดุลยพินิจได้เพียงประการเดียว หรือหลายประการซึ่งสามารถตัดสินใจใช้อำนาจหรือไม่ก็ได้หรือจะเลือกกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ตามที่กฎหมายกำหนด

๓. เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมแสดงความคิดเห็นและติดตามตรวจสอบในการดำเนินงานของหน่วยงาน และพร้อมที่จะนำความคิดเห็นที่ดีมาปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีการจัดตั้งช่องทางการรับเรื่องร้องทุกข์

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕

(นางสาวปุณยวีย์ โพธิพิพิธ)
นายกเทศมนตรีเมืองท่าเรือพระแท่น

บรรณานุกรม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ (๒๕๖๑, ๒๑ กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจาหนาที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจาหนาที่รัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงมหาดไทย. กันยายน ๒๕๖๑. คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง. เมษายน ๒๕๖๐ คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

.....